DIFFERENTIATION OF COSTS AND RETURNS IN AGRICULTURAL BRANCHES

UDOVECZ, GÁBOR – KERTÉSZ, RÓBERT – BÉLÁDI, KATALIN

Keywords: median costs and scatter, market dominating farms, investment return ratio, differentiation of branch effectiveness, arable land and animal numbers ratio.

Detailed investigation of costs indicated a significant differentiation between production costs and effectiveness of agricultural enterprises. Objective and subjective factors lurk behind the differences.

The lowest and highest cost of crop production on arable land varies in these days by a factor of 1.5 to 2. Variation around the mean for units producing at favourable costs is less than for those operating at higher costs.

The scatter of costs, ranging by a factor of 1.4 to 1.5, is less for animal products. One reason for this is the fact that plants depend much more than animals on weather conditions and soil characteristics in location. Another reason is that changes in animal keeping since the change of political regime or rather since having joined the EU have been much greater than those in plant production.

A MEZŐGAZDASÁGI ÁGAZATOK ÖNKÖLTSÉG ÉS ÁGAZATI EREDMÉNY DIFFERENCIÁLTSÁGA

UDOVECZ GÁBOR dr. – KERTÉSZ RÓBERT – BÉLÁDI KATALIN dr.

Kulcsszavak: önköltség centrum és szóródás, piacmeghatározó gazdaságok, ráfordítás-hozam arány, ágazati eredmény differenciálódás.

ÖSSZEFOGLALÓ MEGÁLLAPÍTÁSOK, KÖVETKEZTETÉSEK, JAVASLATOK

A részletesebb költségvizsgálatok azt mutatják, hogy a mezőgazdasági üzemek között jelentős eltérések találhatók az előállított termékek önköltségében és ágazati eredményében. A differenciák hátterében objektív és szubjektív tényezők húzódnak meg.

Napjainkban a szántóföldi növénytermelés legalacsonyabb és legmagasabb önköltsége között 1,5-2-szeres eltérés figyelhető meg. Megállapítható az is, hogy a kedvezőbb önköltségek tartományában kisebbek az átlagtól való eltérések, mint a magasabb önköltségű csoportban.

Az állati termékeknél kisebb, 1,4-1,5-szeres az önköltség szóródás a szélső értékek között. Ennek egyik oka, hogy a növények jobban kitettek az időjárási körülményeknek, illetve a termőhelyi adottságoknak. A másik, hogy az állattartásban a rendszerváltástól, és még inkább az EU csatlakozástól kezdve nagyobb szelekció zajlott le, mint a növénytermelésben.

BEVEZETÉS

A mezőgazdaság különböző gazdaságai között mindig is léteztek szembetűnő eltérések mind az adottságok, mind az eredmények tekintetében. A kérdés, hogy a differenciáltságot mennyiben indokolják az objektív adottságok, a gazdák egyéni képességei, kapcsolati tőkéjük nagysága, illetve mennyiben tekinthetők az időjárási szeszélyek következményének. Fontos kérdés, hogy a kialakuló differenciákra milyen válaszmechanizmusok lépnek működésbe? A spontán piaci válasz egyértelmű és kegyetlen: az átlagosnál rosszabb teljesítményeket nyújtók előbb-utóbb kiesnek a rostán. A piac persze ma sem teljesen spontán, az eseményekre jelentős hatást gyakorol az EU közös agrárpolitikája, s a tagországok nemzeti agrárpolitikája. A szabályozási, beavatkozási igény azonban ebben a szférában nem kellően árnyalt.

Az elmúlt évek tesztüzemi adatainak vizsgálatai azt tükrözik, hogy az ágazati költség- és jövedelemadatokban markáns különbségek látszanak. Ez legalább két dolgot jelent, egyrészt egy-egy ágazat pozíciója (az esetleges állami beavatkozás módja és mértéke) csupán az országos átlagok alapján reálisan nem ítélhető meg. Másrészt, a rendszerváltás utáni magyar mezőgazdaságban a szelekciós folyamatok még nem zárultak le.

ADATBÁZIS ÉS MÓDSZER

Helyzetelemző összeállításunk az AKI által működtetett Tesztüzemi Rendszer piacmeghatározó[1] gazdaságainak 2005. évi adataira támaszkodik. Az átlag mögötti tények feltárásánál azt a könnyen kezelhető módszert követtük, hogy a gazdaságokat az ágazatok önköltsége alapján három csoportba soroltuk. Az „önköltség centrumhoz" azokat a termelőket rendeltük, amelyek egyéni önköltsége az átlagos önköltség ±10%-os tartományába esik. A „centrumnál jobbak" átlagát azok a termelők adják, akiknek az egyéni költsége a centrumnál kedvezőbb, míg a „centrumnál rosszabbak" egyedi önköltsége a centrumnál kedvezőtlenebb.

A FONTOSABB NÖVÉNYTERMELÉSI ÁGAZATOK KÖLTSÉG- ÉS JÖVEDELEM MEGOSZLÁSA

A számítások eredményei alapján elmondható, hogy minden jelentősebb növénytermelési ágazatban a fajlagos költség szóródása a centrumnál jobb és rosszabb gazdaságok között számottevő, 1,5-2,5-szeres eltérést mutat. Ezen belül a szántóföldi kultúráknál és a zöldségeknél a differencia nem éri el a kétszeres mértéket, míg az almánál és a borszőlőnél meghaladja ezt a szintet, sőt az utóbbinál megközelíti a háromszorost (1. táblázat).

Az is megfigyelhető továbbá, hogy a fajlagos költségek szerinti eloszlás aszimmetrikus, vagyis az átlagos önköltség a kedvezőtlen irányba nagyobb mértékben tér el a centrumtól, mint a kedvezőbb irányba, ami alapvetően az üzemsúlyok és azok szóródásának következménye. A szántóföldi kultúráknál a jobbak önköltsége a centrumnál 20 százalékkal

[1] Azon egyéni és társas gazdálkodók, amelyek az adott ágazatban életvitelszerűen végzik tevékenységüket, és e rendszeres árutermelésből származó jövedelem biztosítja alapvető megélhetésüket. Ehhez a kiválasztás alapfeltétele, hogy az ágazatok mérete tegye lehetővé a minimálbér éves szintű elérését. A fő szempont mellett az ágazati sajátosságok is figyelembe vételre kerülnek a piacmeghatározó gazdaságok lehatárolásánál. Így például azokban az ágazatokban, ahol működik az intervenciós felvásárlás, az előállított termék érje el a minimálisan felajánlható árumennyiséget. A kvótához kötött ágazatoknál (pl. tej) a termelő rendelkezzen saját vagy vásárolt kvótával. A megfigyelt gazdaságok ágazati mérete tehát potenciálisan lehetővé teszi életképes, versenyképes működésüket, függetlenül attól, hogy egy adott pillanatban átlag alatti vagy átlag feletti szinten helyezkednek el, nyereségesek vagy veszteségesek.

alacsonyabb, míg a rosszabbak önköltsége 30 százalékkal magasabb. Az almánál és a szőlőnél ennél magasabb (26-65 százalék) eltérés figyelhető meg. Az aszimmetria azon is lemérhető, hogy a vetésterület zöme még korántsem koncentrálódik az önköltség centrumba (kivéve például zöldborsó), inkább jellemző, hogy a vetésterület egyharmada-egynegyede a jobbak és a rosszabbak kategóriájába esik.

Az általános tendencia alól kiemelést érdemel a cukorrépa-ágazat. Itt a vetésterület 41 százalékán az átlagtól magasabb önköltségen termelnek a gazdaságok. Ennek gyakorlatilag ellentéte a burgonya, ahol az alacsony önköltségű területek aránya (42 százalék) a legnagyobb.

Az ültetvények termőterületi megoszlása az eddig elmondottakhoz képest jelentősen eltér. Az almánál a centrumban mindössze 4 százalék található, és a döntő hányad gyakorlatilag egyenlő mértékben oszlik meg az átlagon kívüli kategóriák között. A szőlő esetében már az önköltségek területi megoszlása is jelzi az ágazat kedvezőtlen helyzetét, mivel 54 százalék található a kedvezőtlen csoportban, míg a jók aránya nem éri el az egyharmadot.

Az önköltségben meglévő túlzott különbségek önmagukban nem feltétlenül jelentenek gazdálkodási hiányosságokat. Az a sarkalatos kérdés, hogy a gazdaságok mennyire képesek kialakítani a ráfordítások és a hozamok adottságaiknak megfelelő lokális optimumát. A magasabb termelési költség nem kedvezőtlen, ha ahhoz arányosan magas hozam tartozik. A fizikai és közgazdasági adottságokhoz való szüntelen alkalmazkodás dönti el a gazdaság eredményességét, amire hatást gyakorolnak a mezőgazdaság regionális feltételei is. Példa erre a két leggyakoribb növénynek, a búzának és a kukoricának regionális összevetése, mert látható, hogy a költség-hozam helyi optimumát már regionális szinten is eltérő mértékben sikerült megtalálni (1. és 2. ábra).

1. táblázat

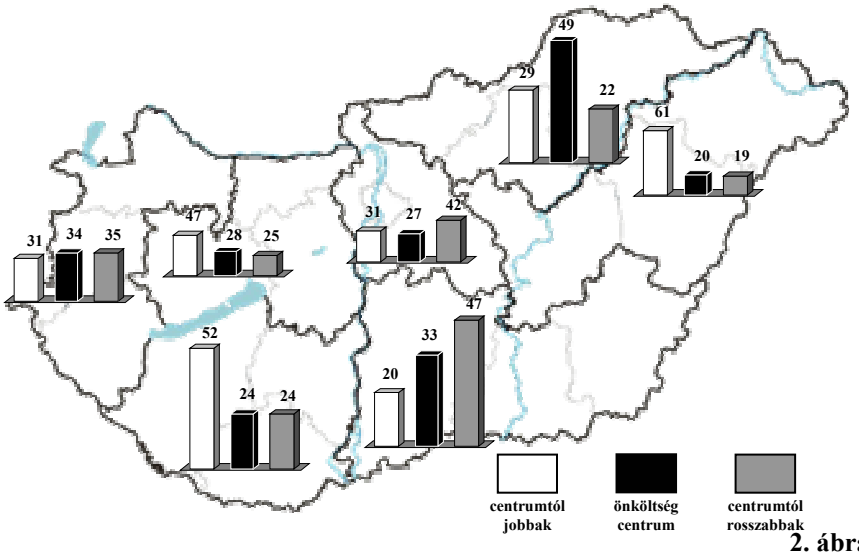
A fontosabb növények önköltségének és területi arányának megoszlása 2005.

Megnevezés	Önköltség (Ft/t)			A vetésterület aránya (%)		
	Önköltség centrumtól jobbak	Önköltség centrum	Önköltség centrumtól rosszabbak	Önköltség centrumtól jobbak	Önköltség centrum	Önköltség centrumtól rosszabbak
Búza	18 782	24 480	32 831	36	33	31
Kukorica	15 678	19 227	25 073	28	45	27
Napraforgó	43 627	55 305	71 588	33	30	37
Cukorrépa	3 841	5 413	7 213	25	34	41
Burgonya	15 757	22 728	29 067	42	27	31
Zöldborsó	39 248	49 759	56 315	16	68	16
Alma	18 415	24 876	41 134	47	4	49
Borszőlő	54 036	94 824	149 016	29	17	54

Forrás: Az AKI tesztüzemi ágazati adatgyűjtése alapján készült számítások

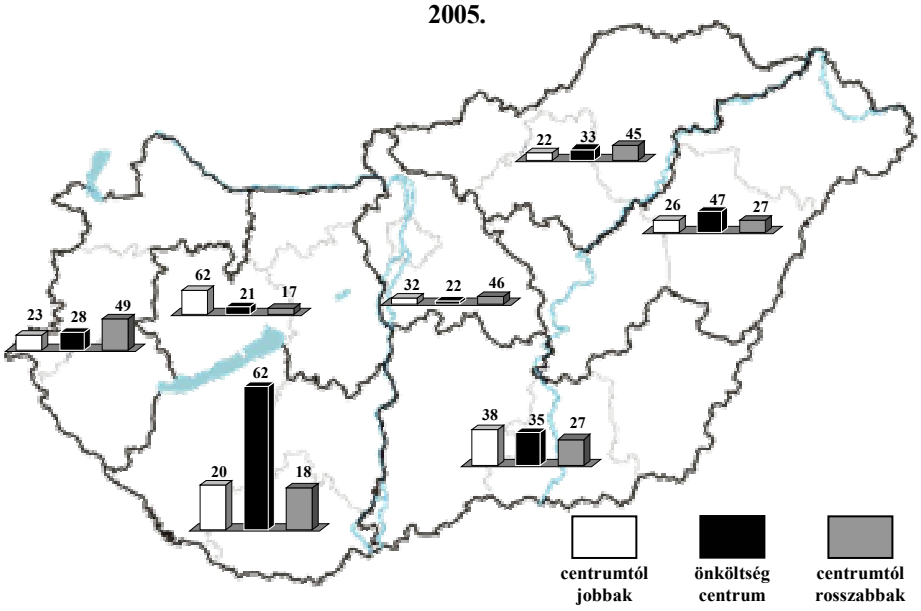
1. ábra

A búza vetésterületének megoszlása önköltség-kategóriánként a régiókban[2] (%) 2005.

2. ábra

A kukorica vetésterületének megoszlása önköltség-kategóriánként a régiókban[2] (%) 2005.

[2] Az oszlop diagrammok mérete egyben a piacmeghatározó gazdaságok vetésterületből való részesedési arányait is szemlélteti. Látható, hogy a búzával szemben a kukoricatermelés az egyes régiókban koncentráltabb.

[2] Az oszlopdiagrammok mérete egyben a piacmeghatározó gazdaságok vetésterületből való részesedési arányait is szemlélteti. Látható, hogy a búzával szemben a kukoricatermelés az egyes régiókban koncentráltabb.

A búzatermelésnél említést érdemel az Észak-Alföldi és a Dél-Dunántúli régió önköltségmegoszlása. Elsőnél 61, míg a másodiknál a terület 52 százalékán az országos önköltség centrumhoz képest kedvezőbb fajlagos költséggel termeltek a piacmeghatározó gazdaságok. Ezzel szemben a Dél-Alföldi régióban, ahol szintén kedvezőnek mondhatók a növénytermelés feltételei, nem sikerült a gazdáknak az optimális ráfordítás-hozam pontot megtalálni, mivel a terület jelentős részén, 47 százalékán az országos átlagnál drágábban állítottak elő 1 tonna búzát. A ráfordítás-hozam optimum pont sikeres beállítását az Észak-Magyarországi régió adatai tükrözik leginkább. A szántóföldi növénytermelés tekintetében kedvezőtlenebb országrészben a termőterület közel felében (49%) országos átlag önköltségen folyt a termelés.

A kukorica esetében a Dél-Alföldi régiót kell kiemelni, ahol a terület több mint kétharmadán az átlag körüli önköltségen folyt a termelés. Ennél a növénynél szintén figyelmet érdemel a Dél-Dunántúli régió. E két régió adja a piacmeghatározó gazdaságok termelésének közel 50 százalékát. Itt ugyanis a terület közel kétharmadára, a centrum szintű, illetve annál jobb fajlagos költségeloszlás volt jellemző. Mindezek mellett legkedvezőbb a Közép-Dunántúli régió, ahol a területi arány 62 százalékot tett ki a jobb önköltség kategóriában. Az adatok elemzésénél, mint már említettük, egy-egy termék önköltségének szóródását nem kell eleve negatív eseményként felfogni. A termelés jövedelmezősége ugyanis végeredményben – az érvényes támogatások mellett – az árbevétel és a kiadás viszonyától függ alapvetően. Elvileg tehát nem kizárt, hogy a magas önköltséghez kedvező jövedelmezőség, alacsony önköltséghez pedig kedvezőtlen ágazati eredmény párosul. A vizsgált szántóföldi növényekre azonban inkább az a kézenfekvő összefüggés érvényes, hogy minél kedvezőbb (alacsonyabb) az önköltség, annál kedvezőbb az ágazati eredmény is! Sőt, – s ez a várható piaci szelekció szempontjából fenyegető – az önköltség centrumnál kedvezőtlenebb gazdaságokban az ágazati eredmény a termékek egy részénél már veszteséget jelent (2. táblázat).

2. táblázat

A fontosabb növények ágazati eredménye önköltség kategóriánként 2005.

Megnevezés	Ágazati eredmény (Ft/t)			100 Ft költségre jutó ágazati eredmény (Ft)		
	Önköltség centrumtól jobbak	Önköltség centrum	Önköltség centrumtól rosszabbak	Önköltség centrumtól jobbak	Önköltség centrum	Önköltség centrumtól rosszabbak
Búza	10 666	5 533	-1 054	57	23	-3
Kukorica	9 360	8 073	2 120	60	42	8
Napraforgó	21 243	11 683	-498	49	21	-1
Cukorrépa	4 707	4 772	2 669	123	88	37
Burgonya	7 730	6 086	8 676	49	27	30
Zöldborsó	16 401	5 852	-673	42	12	-1
Alma	28 792	5 186	-6 285	156	21	-15
Borszőlő	-2 303	-30 020	-76 600	-4	-32	-51

Forrás: Az AKI tesztüzemi ágazati adatgyűjtése alapján készült számítások

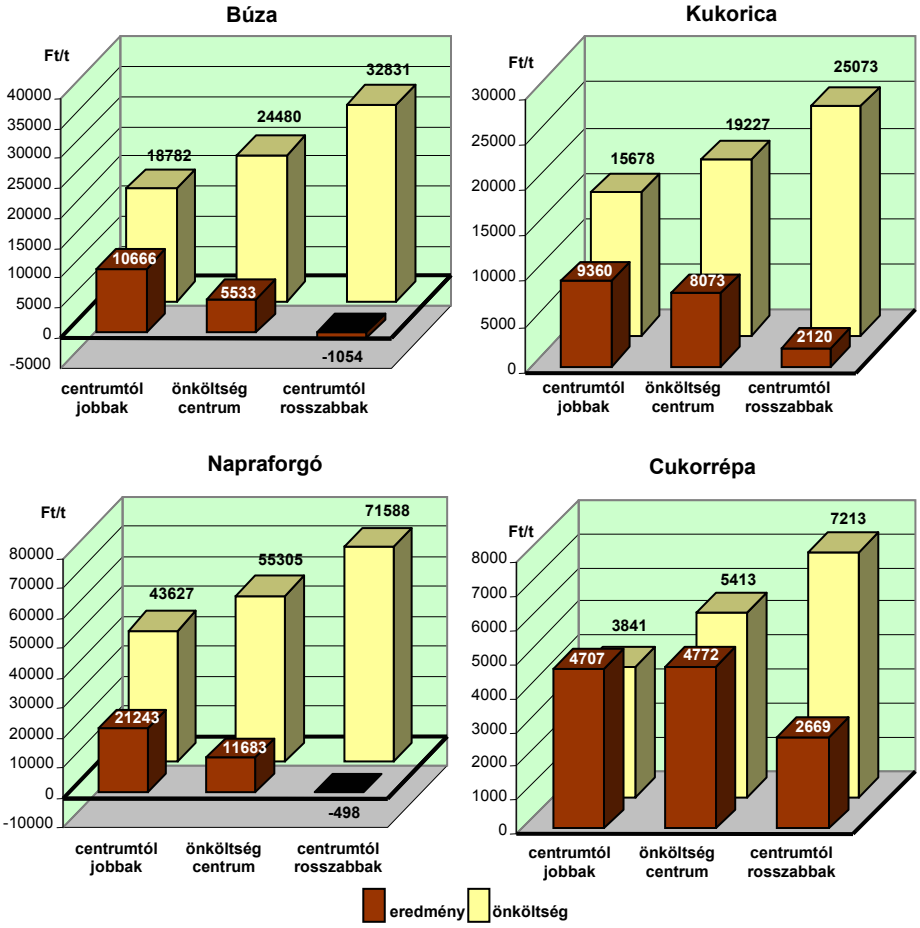
A burgonya, a zöldborsó és a két ültetvény esetében szintén ez az alapvető összefüggés érvényes az ágazatokra, kivéve a burgonyát, ahol a legmagasabb önköltség kategóriában érték el a legkedvezőbb eredményt a gazdaságok.

Az önköltség és az eredmény alakulását keresve külön vizsgálatot végeztünk arra nézve, hogy mely tényezők befolyásolták leginkább az ágazati eredményt. A részletesebb oknyomozás rávilágított a ráfordítás-hozam kapcsolat egy-egy fontos összefüggésére is.

A nagy szántóföldi kultúráknál, értve ez alatt főleg a GOFR növényeket, közismert, hogy a felvásárlási árak egységesek (relatív szűk értékesítési csatornák, az intervenciós árak árkiegyenlítő hatása stb.), és a közvetlen támogatások is azonosak, ezért az eredményben meglévő különbséget a ráfordítás-hozam oldalon kell keresni. Vizsgálatok alapján megállapítható, hogy az alacsony önköltségű csoportban inkább a területre jutó ráfordítások szintje a domináns, nem pedig az átlagostól kedvezőbb hozam. Másképpen fogalmazva ez azt jelenti, hogy kedvezőbb kategóriába tartozó gazdaságok ráfordításai sokkal nagyobb mértékben tértek el a centrumtól, mint ezen gazdaságok hozamai. Ez pedig azt jelenti, hogy a centrumtól alacsonyabb önköltségeket 60-80 százalékban az alacsonyabb ráfordítás szint okozta, és csak 20-40 százalékban a magasabb hozamok. Ezzel szemben a magas önköltségű csoportokban az átlagtól kirívóan alacsonyabb hozamok eredményezték (szintén 60-80 százalékban) a bevételekből nem, vagy alig megtérülő önköltségeket. Mindez magyarázatot ad arra a látszólagos ellentmondásra is, hogy az alacsonyabb fajlagos költség felöl a magasabb felé haladva miért nő a termékegységre jutó bevétel, de csökken az ágazati eredmény. Ezt ugyanis az okozza, hogy a területalapú támogatás kisebb fajlagos hozamokra oszlik meg (3. ábra).

3. ábra

A fontosabb szántóföldi növények eredménye és önköltsége önköltség csoportonként 2005.

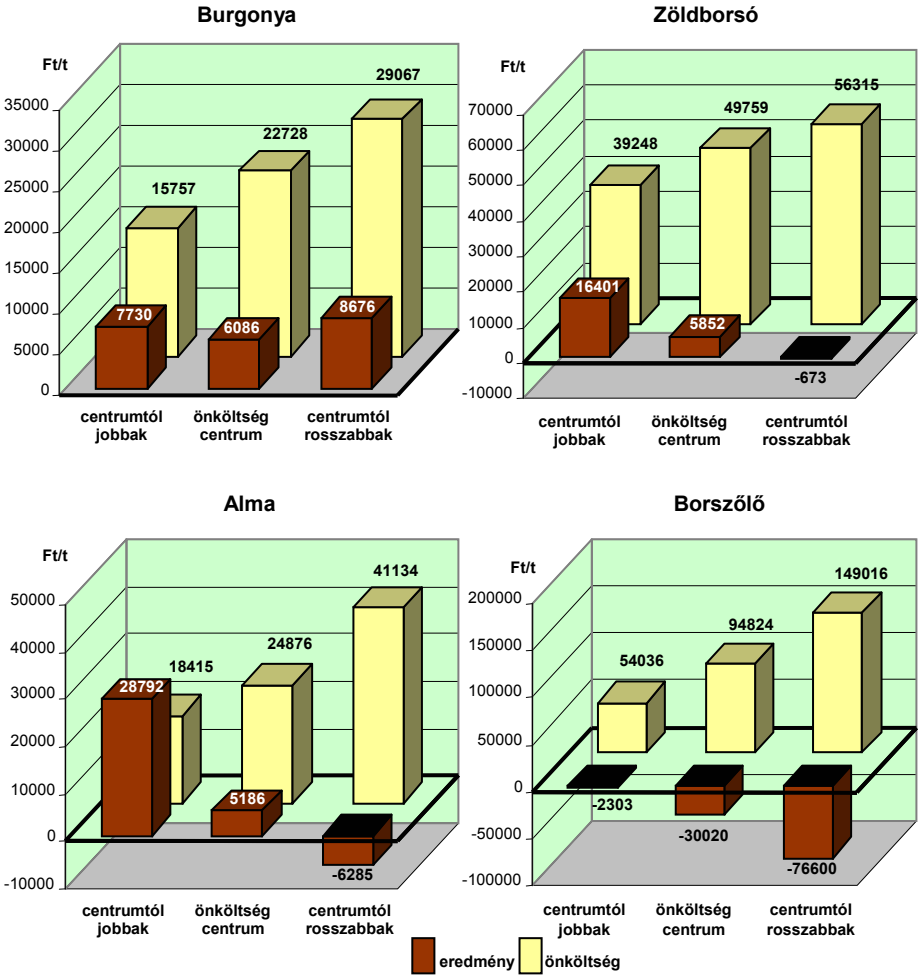
A kertészeti termékeknél szintén nagyon fontos a hozam és a termelési költség eredményt alakító hatása, de emellett ezeknél a növényeknél az árak is komoly differenciáló szerepet kapnak. Lásd például a burgonyát, ahol a legnagyobb önköltség mellett érték el a legnagyobb eredményt a termelők, ami egyértelműen a magas felvásárlási áraknak tudható be. Vizsgálataink során az is megállapítást nyert, hogy a zöldség-gyümölcsféléknél a ráfordítás-hozam kapcsolat a szántóföldi növényekhez viszonyítva fordítottan hatott az eredményekre. A kedvező önköltség döntően a magas hozamokból adódott, míg a kedvezőtlen önköltség az átlagot jelentősen meghaladó termelési költségből (4. ábra).

Megállapítható tehát, hogy 2005-ben viszonylag jó időjárási körülmények között, az érvényes támogatási rendszer mellett, az önköltség centrumban lehetett nyereségesen termelni (kivéve borszőlő), az önköltségi centrumtól jobb gazdaságokban pedig kiemelkedő jövedelmek képződtek, ugyanakkor szintén szignifi-

káns összefüggés, hogy az önköltségi centrumnál rosszabb gazdaságokban, vagyis a vetésterület igen jelentős hányadán általában nem sikerült pozitív ágazati eredményt elérni (kivéve a kukorica, a cukor és a burgonya).

4. ábra

A fontosabb kertészeti termékek eredménye és önköltsége önköltség csoportonként 2005.

A FONTOSABB ÁLLATTENYÉSZTÉSI ÁGAZATOK KÖLTSÉG- ÉS JÖVEDELEM MEGOSZLÁSA

Az állattenyésztési ágazatokban a költségek és a jövedelmek kevésbé szórnak, mint a növénytermelésben. A centrumnál alacsonyabb és magasabb önköltséggel dolgozók átlaga közötti eltérés csak 1,4-1,5-szeres a piacmeghatározó gazdaságokban. Viszonylag nagyobb a szóródás a tejtermelésben és a marhahízlalásban, s kisebb a sertés- és a csirkeágazatban.

Az eredmény több szempontból sem meglepő. Egyrészt nyilvánvaló, hogy az állattenyésztés hozamai és pénzügyi eredményei is kevésbé függnek közvetlenül a termőhelyi adottságoktól és az időjárási viszonyoktól, mint a növénytermelésben. Másrészt − s ez nagy fontosságú állapotjelzés − az állattenyésztésben a rendszerváltástól, s még inkább az EU csatlakozástól kezdve nagyobb piaci szelekció zajlott le, mint a növénytermelésben. Így például a szarvasmarhatartó gazdaságok száma több mint felére csökkent 2000 és 2005 között. Ez döntően az egyéni gazdaságokat érintette, ahol 53 százalék volt a mérséklődés, míg a gazdasági szervezeteknél ez 17 százalék. Emellett a tehénlétszám 18 százalékkal volt kevesebb 2005-ben 2000-hez viszonyítva. A sertéstartó gazdaságok száma 35 százalékkal mérséklődött az elmúlt időszakban, és az 5 millió feletti sertésállomány 3,8 millióra csökkent az említett öt év alatt. A sertéshez hasonló tendenciák jellemezték a tyúkféléket is. A KSH Gazdaságszerkezeti Összeírásának adatai tehát egyértelműen jelzik a piaci szelekciót, valamint a termelés koncentrálódását.

A verseny legádázabb első szakaszát túlélő állattenyésztő gazdaságok kezdenek egységes professzionális képet mutatni. Ez persze nem jelenti azt, hogy az eltérő takarmánytermő területtel, az eltérő állapotú berendezésekkel, technológiával, szakmai felkészültséggel rendelkező gazdaságok között ne lennének még számottevő különbségek. Ténykérdés azonban, hogy a termelésből, a piacról mindig a legkevésbé hatékony szereplők kénytelenek kilépni, így a piacon maradók közötti különbség állandóan mérséklődik. Előbbieket számszerűen is igazolják a különböző önköltség-kategóriákhoz tartozó állomány-megoszlási adatok (3. táblázat). Az önköltség centrumnak megfelelő költségviszonyok jellemzik a sertésállomány 82%-át és a tejelő tehénállomány 66%-át. Sajnos − az erősen megfogyatkozott hízóállományt kivéve − még bőven marad potenciális áldozat, hiszen az állatlétszám nem elhanyagolható hányada az önköltség centrumnál rosszabb sávba tartozik (csirkehizlalás 37%-a, a bikahizlalás 28%-a).

Ami az ágazati eredményeket illeti, hasonló összefüggés mutatható ki, mint a növénytermelésben. Legjobb eredményt a legalacsonyabb önköltségi kategóriában lehetett elérni. A centrumnál jobb önköltségű gazdaságokban az eredmények is arányosan jobbak voltak, míg a rosszabbaknál a piac tompította a büntetést. Az alapvető összefüggésen azonban nem változtatott: a centrumnál rosszabb gazdaságokban valamennyi ágazat veszteséges volt, sőt, a csirkehizlalók még átlagos önköltség mellett sem tudtak jövedelemre szert tenni, de a sertéshizlalók pozitív eredménye is igen szerény a centrumhoz tartozó gazdaságok átlagában (4. táblázat, 5. ábra).

3. táblázat

Az állati termékek önköltségének és az állatlétszám arányának megoszlása 2005.

Megnevezés	Önköltség (Ft/l, kg)			Állatlétszám aránya (%)		
	Önköltség centrumtól jobbak	Önköltség centrum	Önköltség centrumtól rosszabbak	Önköltség centrumtól jobbak	Önköltség centrum	Önköltség centrumtól rosszabbak
Tehenészet	48,79	63,09	75,33	26	66	8
Bikahizlalás	271,75	311,99	403,04	24	48	28
Sertéshizlalás	217,70	257,19	308,29	11	82	7
Csirkehizlalás	163,59	182,09	220,18	26	37	37

Forrás: Az AKI tesztüzemi ágazati adatgyűjtése alapján készült számítások

4. táblázat

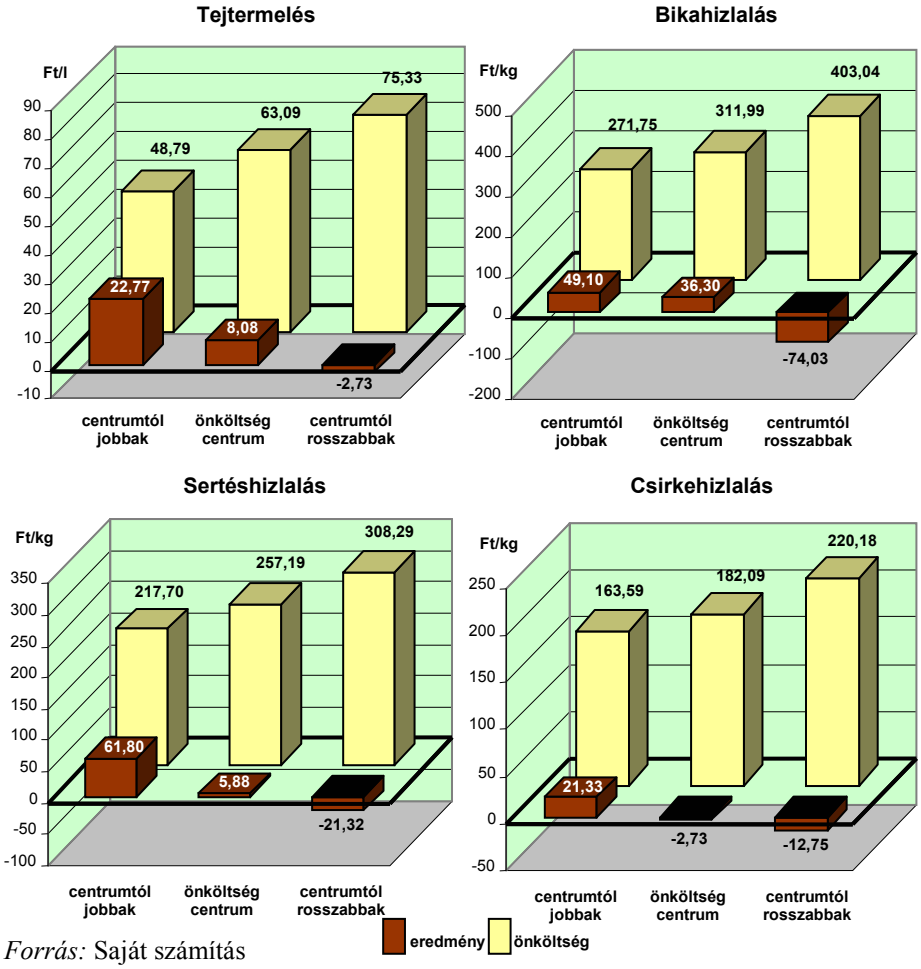
Az állati termékek ágazati eredménye önköltség kategóriánként 2005.

Megnevezés	Ágazati eredmény (Ft/l, Ft/kg)			100 Ft költségre jutó ágazati eredmény (Ft)		
	Önköltség centrumtól jobbak	Önköltség centrum	Önköltség centrumtól rosszabbak	Önköltség centrumtól jobbak	Önköltség centrum	Önköltség centrumtól rosszabbak
Tehenészet	22,77	8,08	-2,73	47	13	-4
Bikahizlalás	49,10	36,30	-74,03	18	12	-18
Sertéshizlalás	61,80	5,88	-21,32	28	2	-7
Csirkehizlalás	21,33	-2,73	-12,75	13	-1	-6

Forrás: Az AKI tesztüzemi ágazati adatgyűjtése alapján készült számítások

5. ábra

A fontosabb állati termékek eredménye és önköltsége önköltség csoportonként 2005.

Forrás: Saját számítás

A költség és eredmény kapcsolatát feltáró vizsgálatok alapján az állatoknál is megfigyelhető, hogy a kedvező önköltségben az egy állatra jutó kiadások játszották a meghatározó szerepet, míg a magasabb önköltség oka többnyire a kedvezőtlen hozamalakulás. Meg kell említeni ugyanakkor, hogy az állattenyésztésben − szemben a szántóföldi növénytermeléssel − markánsabbak a differenciák a legjobb és a legrosszabb önköltséghez tartozó eredmények között. Így például egy liter tejnél mintegy 26 forint, a bikahizlalásnál kilógrammonként 123 forint, a sertéshizlalásnál 83 forint, míg a csirkehizlalásnál 34 forint az eltérés a jók és a rosszak között.

Az állattenyésztési ágazatokra jellemző költség-, jövedelemkülönbségek a szaktanácsadás fontosságára, s a rendkívül heterogén technológiai színvonal kiegyenlítésére hívja fel a figyelmet, ami nem valósulhat meg a környezetvédelmi és az állatjóléti előírásoknak való megfelelést szolgáló beruházások eddiginél eredményesebb támogatása nélkül! Ehhez azonban az is szükséges, hogy a rendelkezésre álló központi források (akár uniós, akár hazai) a jelenleginél célirányosabban és hatékonyabban kerüljenek felhasználásra, illetve a termelők minél szélesebb körét egyáltalán alkalmassá kell tenni e lehetőségek kihasználására.

Azt azonban feltétlenül meg kell jegyezni, hogy a kedvező piaci kilátásokhoz és a védő-támogató jellegű szabályok stabilitásához fűződő bizalom nélkül az állattenyésztés régóta tartó kedvezőtlen trendje nem változtatható meg!

FORRÁSMUNKÁK JEGYZÉKE

(1) Béládi K. – Kertész R. (2005): A tesztüzemek főbb ágazatainak költség- és jövedelemhelyzete 2004-ben. Agrárgazdasági Információk, 4. sz. Agrárgazdasági Kutató Intézet, Budapest – (2) Béládi K. – Kertész R. (2006): A főbb mezőgazdasági ágazatok költség- és jövedelemhelyzete 2005-ben a tesztüzemek adatai alapján. Agrárgazdasági Információk, 7. sz. Agrárgazdasági Kutató Intézet, Budapest – (3) KSH (2006): Magyarország mezőgazdasága, 2005. Gazdaságszerkezeti összeírás. – (4) Udovecz G. (2005): Az agrárágazat helyzete Magyarországon az Európai Unióba történt belépés után. Agrárgazdálkodás, kutatás, oktatás újabb feladatai az Európai Unióban c. tudományos ülés, 2005. szeptember. Debreceni Egyetem Agrártudományi Centrum Kutató Központ Nyíregyháza, 19-29. pp. – (5) Udovecz G. (2006): Szerkezetváltási kényszerben a magyarországi agrárgazdaságban. Gazdálkodás, 2. sz. 4-17. pp.